

20. Чуприков А. Депрессия - Философия реальности (природа депрессий, депрессивные состояния) / А.Чуприков, Г.Пилягина // Лики Украины - 1999. - №10-11. - с.47

21. Циркин С.Ю. Психопатологический анализ аффективно-эмоциональной сферы: депрессивный аффект. / С.Ю. Циркин // Российский психиатрический журнал. - 2002. - №3. - с.33-37

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ДИАГНОСТИКИ ДЕПРЕССИИ: АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

О.О.Фильц, С.С.Кирилюк

В публикации представлен обнаруженный спектр основных жалоб депрессивных пациентов, который отличается от базовых, зафиксированных в МКБ-10 и DSM-IV. Данный спектр жалоб относится к группе т.н. расстройств витальности. Актуальное состояние исследования депрессии, представленного в статье, предопределяет необходимость пересмотреть устоявшиеся подходы к их диагностике и типологии.

Ключевые слова: депрессия, диагностика, спектр жалоб, методологические аспекты

CONTEMPORARY METHODOLOGICAL DIAGNOSTIC ASPECTS OF DEPRESSION: THE ALTERNATIVE POINT OF VIEW

O.Filts, S.Kyrylyuk

As shown in the article, a range of major complaints of depressed patients is different from the basic one listed in the ICD-10 and DSM-IV. The detected range belongs to a group of vitality disorders. Current state of depression research, presented in the article, causes the need for the revision of approaches to their diagnostics and typology.

Keywords: depression, diagnosis, range of complaints, methodological aspects

УДК. 616.895.87

О.М. Зінченко¹, П.В.Паламарчук²

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ СТАНУ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Український НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України¹
Херсонська обласна психіатрична лікарня²

Ключові слова: психічні розлади, захворюваність, поширеність, мешканці села, психіатрична допомога

Стан психічного здоров'я населення окремо взятого регіону України обумовлений не тільки комплексом соціально-економічних факторів, але й ефективністю діяльності існуючої психіатричної служби, її ресур-

сною забезпеченістю, кадровим потенціалом і рівнем кваліфікації фахівців, що надають спеціалізовану допомогу. Відомо, що об'єктивна оцінка стану психічного здоров'я населення може бути отримана лише на осно-

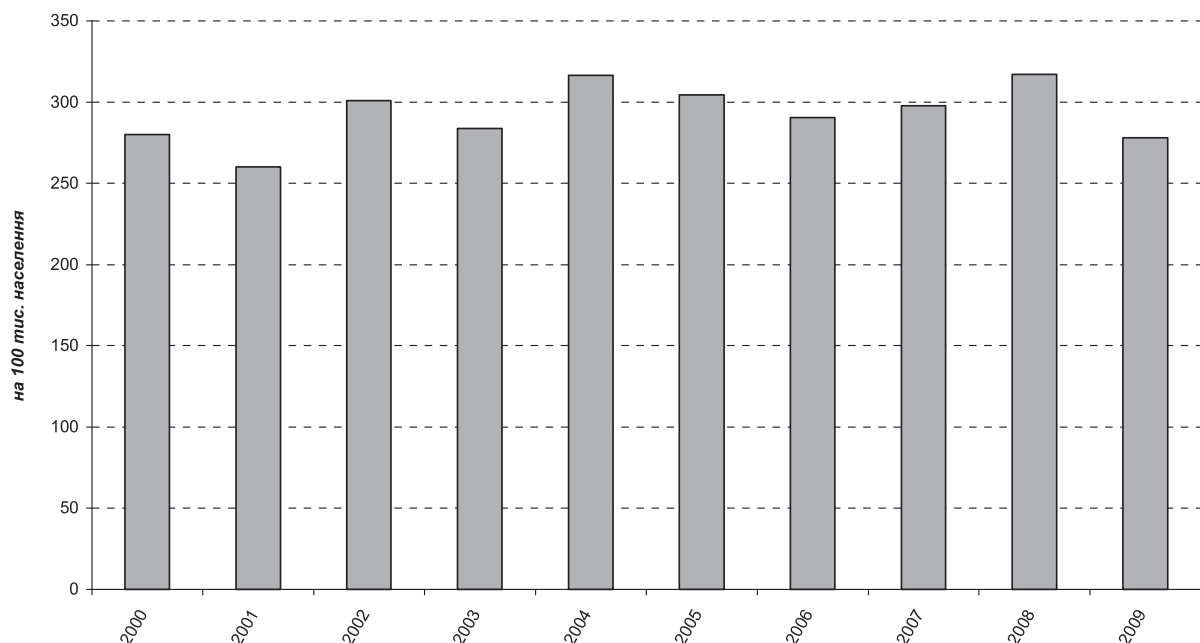

Рис. 1. Захворюваність на розлади психіки та поведінки у мешканців Херсонської області у 2000-2009 роках.

Таблиця 1

Структура захворюваності на розлади психіки та поведінки

Види розладів	Херсонська область						Україна	
	2000 рік		2004 рік		2009 рік		2009 рік	
	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.
Розлади психіки психотичного характеру	504	41,2	554	48,24	424	38,33	18620,0	40,51
Розлади психіки непсихотичного характеру	2067	169,0	2365	205,94	2262	206,05	78993,0	171,9
Розумова відсталість (усі ступені)	856	69,97	715	62,26	366	33,34	9188,0	20,0

ві аналізу комплексу показників, таких як захворюваність, поширеність на психічні розлади, інвалідність, тощо, динамічно відстежених протягом певного часу.

В Херсонській області було проведено дослідження з оцінки динаміки психічного здоров'я населення регіону за десятирічний період (2000-2009 рр.), що дозволило виявити деякі його характерні особливості.

Чисельність наявного населення в Херсонській області на 01.01.2010 становила 1093,4 тис. осіб (міське населення – 668,5; сільське – 424,9 тис. осіб). У цілому чисельність населення за досліджуваний період, скоротилась на 119,6 тис. осіб.

Аналіз показника захворюваності на розлади психіки та поведінки населення Херсонської області свідчить про щорічні незначні його коливання протягом останнього десятиріччя. Так, у 2000 р. цей показник становив

280,1, у 2009 р. – 278,0 на 100 тис. населення (рис. 1). По Україні ці показники були дещо нижчими і склали відповідно 260,7 і 232,4 на 100 тис. населення.

Порівняльний аналіз за статевими ознаками свідчить, що захворюваність у чоловіків (348,5 на 100 тис. населення) у 2009 році була значно вищою ніж у жінок (128,7 на 100 тис. населення). По Україні даний показник складав відповідно 207,2 і 192,9 на 100 тис. населення.

Під час аналізу захворюваності на психічні розлади населення Херсонської області нами встановлено наступне: перше рангове місце займала група непсихотичних психічних розладів (табл. 1). В динаміці років спостерігалось збільшення зазначеного показника з 169,0 у 2000 році до 206,05 у 2009 році.

Показник захворюваності на розумову відсталість займав друге рангове місце і в динаміці простежувало-

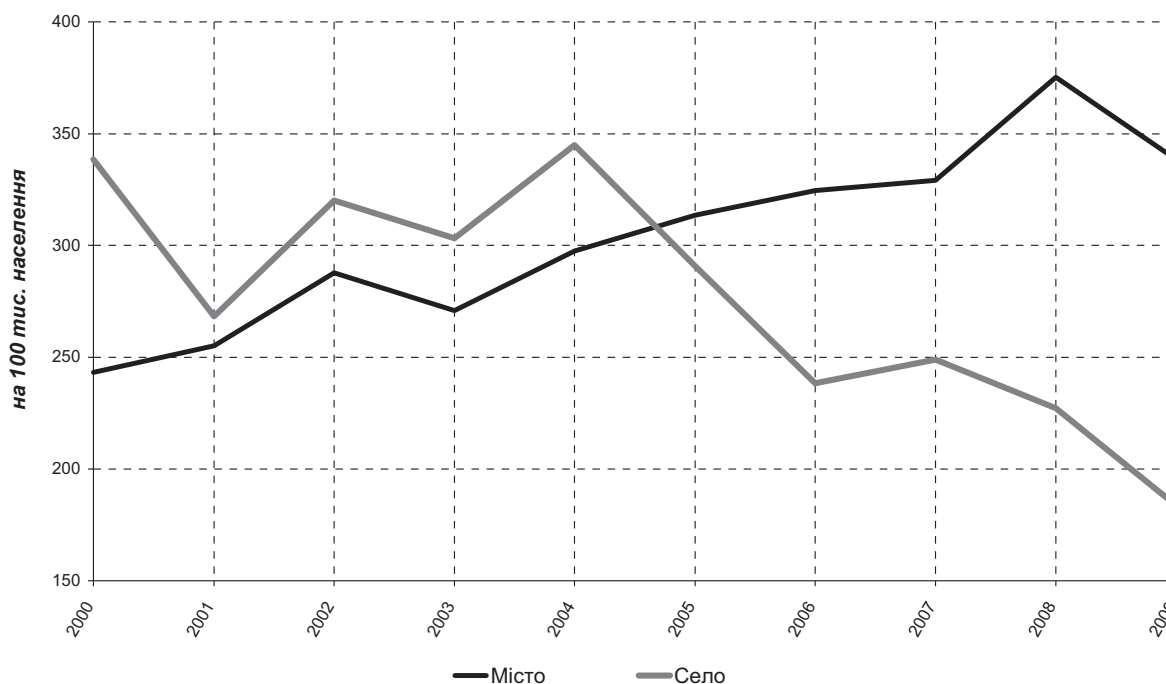

Рис. 2. Захворюваність на розлади психіки та поведінки у мешканців міста та села у 2000-2009 роках.

Таблиця 2

Структура захворюваності на розлади психіки та поведінки у мешканців міста та села

Психічні розлади	Місто на 100 тис. відпов. населення	Село на 100 тис. відпов. населення
Органічні, вкл. симп. розл психіки (F00-F09)	74,3	33,8
Шизофренія, шизотипові та маячні розлади	17,5	13,8
Афективні розлади (F30-F39)	8,7	4,2
Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади (F40-F49)	65,9	15,2
Розумова відсталість (усі ступені)	21,2	52,2
Розлади особ. та поведінки (F50-F69, 80-98)	150,9	64,6
Усього (F00-F09 F20-F99)	338,5	183,7

ся його зменшення на 47,64%.

Захворюваність на шизофренію, шизотипові та маячні розлади залишалася відносно стабільною в динаміці 10 річного періоду (18,8 на 100 тис. населення 2000 р. і 16,03 – 2009 р). Цей показник характеризувався незначними коливаннями у різні роки залежно від кількості хворих і зміни чисельності населення.

Показник захворюваності на невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади в динаміці років мав тенденцію до зниження. Так, у 2009 р. цей показник становив 46,09, у 2000 р. - 74,63 на 100 тис. населення.

Порівняльний аналіз показників захворюваності на психічні розлади за місцем проживання свідчить, що захворюваність у мешканців міста (338,5 на 100 тис. населення) була вищою ніж у мешканців села (183,7 на 100 тис. населення) (рис. 2).

У структурі захворюваності на розлади психіки та поведінки як у мешканців міста так і у мешканців села у 2009 році перше рангове місце займали неспсихотичні психічні розлади (табл. 2).

Аналіз поширеності психічних та поведінкових розладів у мешканців Херсонської області з 2000 по 2009 рр. свідчить про те, що у 2009 р. в психіатричних закладах під диспансерним та консультативним спостереженням перебували 33805 осіб з різними формами цієї патології (3079,4 на 100 тис. населення). За 10 річний період цей показник поступово збільшився на 26,5% .

Аналіз структури поширеності розладів психіки та поведінки виявляє поступове зростання усіх груп психічної патології. Проте, у поширеності різних форм розладів психіки та поведінки в окремих групах патології виявляються деякі коливання (табл. 3).

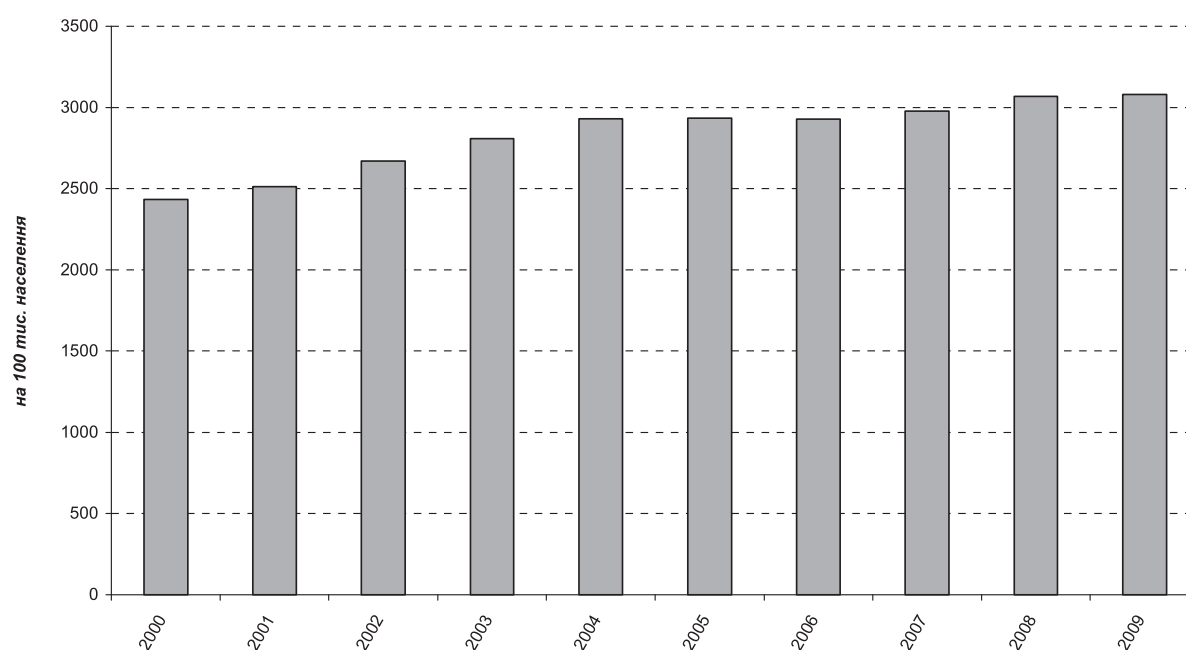

Рис. 3. Поширеність розладів психіки та поведінки у мешканців Херсонської області у 2000-2009 роках.

Таблиця 3

Структура поширеності на розлади психіки та поведінки

Види розладів	Херсонська область						Україна	
	2000 рік		2004 рік		2009 рік		2009 рік	
	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.	абс. кількість хворих	на 100 тис. нас.
Розлади психіки психотичного характеру	7383	603,5	7664	667,38	7395	673,64	309222	672,76
Розлади психіки непсихотичного характеру	13136	1073,7	14915	1298,79	18703	1378,71	585089	1272,95
Розумова відсталість (усі ступені)	9276	758,21	11083	965,1	11275	1027,08	276822	602,27

Аналіз зареєстрованої поширеності психічних розладів у мешканців Херсонської області виявив наступне: перше рангове місце займала група непсихотичних психічних розладів. В динаміці років спостерігалося збільшення зазначеного показника з 1073,7 у 2000 році до 1378,71 на 100 тис. населення у 2009 році.

Найбільш у динаміці десятирічного періоду збільшився показник поширеності на розумову відсталість з 758,21 у 2000 році до 1027,08 у 2009 році. При чому зазначений показник перевищує середньоукраїнський майже у 2 рази.

Поширеність групи захворювань на органічні, включаючи симптоматичні розлади психіки (F00- F09), зросла на 16,1%. На 21,3% (з 384,17 до 466,13) збільшились показники поширеності непсихотичних форм органічних, включаючи симптоматичні розлади психіки.

Аналіз поширеності психічних та поведінкових розладів у міського та сільського населення України свідчить про щорічні коливання цього показника протягом останнього десятиріччя з тенденцією до зростання (рис. 4).

Найбільший відсоток в структурі поширеності розладів психіки та поведінки як у мешканців міста так і у мешканців села у 2009 році займали непсихотичні психічні розлади.

Вагоме значення при вивченні стану психічного здоров'я населення має вивчення інвалідності. Рівень і структура первинної інвалідності є одним з об'єктивних показників якості діагностики, лікування та реабілітації хворих на психічні та поведінкові розлади. В Херсонській області у 2009 р. інвалідами внаслідок розладів психіки та поведінки, первинно визнано 278

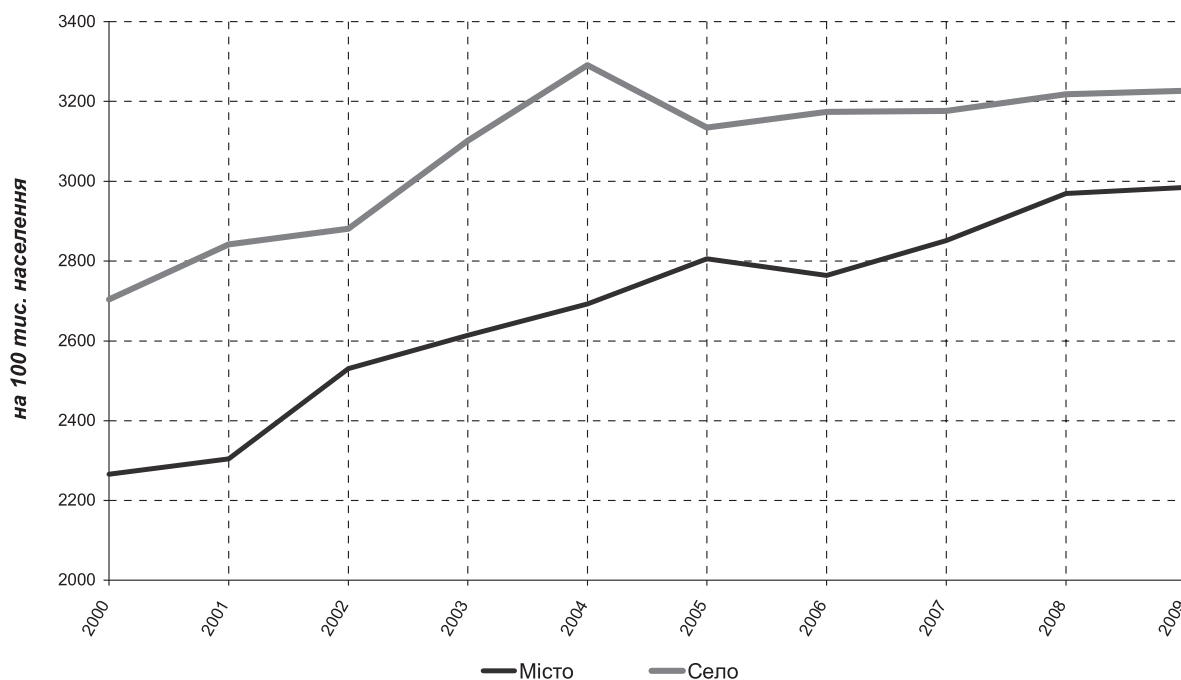

Рис. 4. Поширеність розладів психіки та поведінки у мешканців міста та села у 2000-2009 роках.

Таблиця 4

Структура поширеності на розлади психіки та поведінки у мешканців міста та села

Психічні розлади	Місто на 100 тис. відпов. населення	Село на 100 тис. відпов. населення
Органічні, вкл. симп. розл психіки (F00-F09)	727,6	530,3
Шизофренія, шизотипові та маячні розлади	550,0	336,6
Афективні розлади (F30-F39)	60,3	38,0
Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади (F40-F49)	336,8	413,5
Розумова відсталість (усі ступені)	815,9	1356,3
Розлади особ. та поведінки (F50-F69, 80-98)	494,5	551,9
Всього	2985,0	3226,6

осіб (або 25,32 на 100 тис. населення). У динаміці десятирічного періоду цей показник знизився на 8,63% (з 27,71 до 25,32 на 100 тис. населення). В структурі визнаних первинно інвалідами у 2009 р. - 46% становили хворі на розумову відсталість, 38% – на шизофренію, шизотипові та маячні розлади, 15% - на розлади психіки внаслідок епілепсії. Динаміка загальної інвалідності внаслідок психічних захворювань характеризувалася відсутністю явних підйомів і спадів показників, більш плавною тенденцією до росту, що характеризує процес накопичення осіб із психічними та поведінковими розладами, які мають групу інвалідності. З 2000 по 2009 рр. контингент інвалідів внаслідок психічних розладів збільшився на 16,86%.

Проведені дослідження свідчать про необхідність посилення організаційних заходів, спрямованих на виконання наказів МОЗ України від 14.11. 2005 № 603 «Про затвердження заходів МОЗ України щодо профілактики розумової відсталості» та від 31.03.2010 № 283 «Про затвердження заходів МОЗ України щодо вдосконалення організації медичної допомоги особам з психічними розладами на рівні первинної медико-санітарної допомоги на 2010-2012 роки».

Представлені епідеміологічні аспекти стану психічного здоров'я населення Херсонської області можуть бути підґрунтям стратегії реалізації регіональних державних програм покращання психіатричної допомоги і охорони психічного здоров'я населення.

**ДИНАМИКА ОСНОВНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СОСТОЯНИЯ ПСИХИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ НАСЕЛЕНИЯ
ХЕРСОНСКОЙ ОБЛАСТИ**

Е.Н. Зинченко, П.В. Паламарчук

В статье представлен анализ статистических показателей состояния распространенности психических и поведенческих расстройств среди сельского населения Украины вследствие употребления психоактивных веществ за период с 2008 по 2010 г.г. Выявлены основные тенденции и особенности заболевания и распространенности в регионах Украины.

Ключевые слова: психические расстройства, заболеваемость, распространенность, сельские жители, психиатрическая помощь

BASIC MARKERS DYNAMIC OF MENTAL HEALTH STATE AMONG KHERSONSKA OBLAST CITIZENS

E.N. Zinchenko, P.V. Palamarchuk

In the article has represents analysis of statistic markers of prevalence state of psychological and behavioral disorders among village citizens of Ukraine in consequence of psychoactive substances consuming during a period from 2008 to 2010 years is represented. Were identified the main tendencies and peculiarities of diseases and prevalence in regions or Ukraine.

Keywords: mental disorders, morbidity, prevalence, villagers, psychiatric care